

**Кыргыз Республикасынын жогорку кесиптик билим берүүсүнүн
“бакалавр” даярдоо багыты боюнча Мамлекеттик билим берүү стандартынын
макети**

1. Жалпы жоболор

1.1. Жогорку кесиптик билим берүүнүн 580600 – Логистика багыты боюнча ушул Мамлекеттик билим берүү стандарты "Билим берүү жөнүндө" Кыргыз Республикасынын Мыйзамына жана Кыргыз Республикасынын Өкмөтү билим берүү жаатындагы аныктаган тартипте башка ченемдик укуктук актыларына ылайык, Кыргыз Республикасынын билим берүү жаатындагы ыйгарым укуктуу мамлекеттик органы тарабынан иштелип чыккан жана Кыргыз Республикасынын Өкмөтү аныктаган тартипте бекитилген.

Ушул Мамлекеттик билим берүү стандартын аткаруу бакалаврларды даярдоо боюнча кесиптик билим берүү программаларды ишке ашыруучу баардык жождор үчүн менчигинин түрүнө жана ведомстволук таандыктыгына карабастан милдеттүү болуп эсептелет.

1.2. Терминдер, аныктамалар, белгилөөлөр, кыскартуулар

Ушул Жогорку кесиптик билим берүүнүн мамлекеттик билим берүү стандартында "Билим берүү жөнүндө" Кыргыз Республикасынын Мыйзамына жана Кыргыз Республикасы тарабынан белгиленген тартипте кабыл алынган жогорку кесиптик билим берүү жаатындагы эл аралык документтерге ылайык терминдер жана аныктамалар пайдаланылат:

- **негизги билим берүү программасы** - максаттарды, күтүлүүчү натыйжаларды, даярдоонун тийиштүү багыты боюнча билим берүү процессин ишке ашыруунун мазмунун жана уюштурулушун регламенттөөчү окуу-методикалык документтердин жыйындысы;

- **даярдоонун багыты** - ар түрдүү профилдеги, фундаменталдуу жалпы даярдоо негизиндеги интеграцияланган жогорку кесиптик билимдүү кадрларды (адистерди, бакалаврларды жана магистрлерди) даярдоо үчүн билим берүү программаларынын жыйындысы;

- **профиль** - негизги билим берүү программасынын конкреттүү бир түргө багытталышы жана (же) кесиптик иш объекти;

- **компетенция** – окуучунун аныкталган бир чөйрөдө майнаптуу жана жемиштүү иштөөсү үчүн зарыл болгон билими жагынан даярдоого карата алдын ала коюлган социалдык талап (ченем);

- **бакалавр** – магистратурага кирүүгө жана кесиптик иш менен алектенүүгө укук берген жогорку кесиптик билимдин квалификациялык деңгээли;

- **магистр** – аспирантурага жана (же) базалык докторантурага (PhD/профили боюнча) жана кесиптик иш менен алектенүүгө укук берген жогорку кесиптик билимдин квалификациялык деңгээли;

- **кредит** (зачеттук бирдик) – негизги кесиптик билим берүү программасынын эмгек сыйымдуулугунун шарттуу өлчөмү;

- **окутуунун натыйжалары** – негизги билим берүү программасы/модулу боюнча окуунун натыйжасында ээ болгон компетенциялар;

- **жалпы илимий компетенциялар** – кесиптик иштин бардык түрлөрү (же көпчүлүгү) үчүн жалпы болуп саналган мүнөздөмөлөрдү билдирет: окуу, талдоо жана синтез кылуу ж.б. жөндөмдүүлүк;

- **инструменттик компетенция** – когнитивдик жөндөмдү, идеяларды жана ойлорду түшүнүү жана пайдалана билүү жөндөмдөрүн камтыйт, методологиялык жөндөм, айлана-

чөйрөнү түшүнүү жана башкаруу, убакытты уюштуруу, окуунун стратегияларын түзүү, чечимдерди кабыл алуу жана проблемаларды чече билүү жөндөмү; технологиялык жөндөм, техниканы пайдалана билүүгө, компьютерди билүүгө жана маалыматтык башкарууга байланышкан жөндөмдөр; лингвистикалык жөндөмдөр, коммуникациялык компетенция;

- **социалдык-инсандык жана жалпы маданий компетенциялар** – ой-сезимдерин жана мамилесин билдирүүгө, сын көз менен ой жүгүртүүгө жана өзүнө баа бере билүүгө байланышкан жеке сапаттар, ошондой эле социалдык өз ара байланыш жана кызматташуу процесстерине, топтор менен иштеше билүүгө, социалдык жана этикалык милдеттенмелерди кабыл алууга байланышкан жөндөмдөр;

- **кесиптик стандарт** – кесиптик иштин конкреттүү түрүнүн чегинде анын мазмунуна жана сапатына карата талаптарды белгилөөчү, кызматкер кайсы иште болсо да, кайсыл уюмда болсо да өзүнүн ордун татыктуу ээлеши үчүн кызматкерде болушу милдеттүү болгон квалификациянын сапаттык деңгээлин баяндаган негиз түзүүчү документ.

1.3. Кыскартуулар жана белгилөөлөр (*Жогорку кесиптик билим берүүнүн ушул мамлекеттик билим берүү стандартында колдонулган негизги кыскартуулар көрсөтүлөт*).

Ушул Мамлекеттик билим берүү стандартында төмөндөгү кыскартуулар колдонулат:

МББС - Мамлекеттик билим берүү стандарты;

ЖКББ - жогорку кесиптик билим берүү;

НББП - негизги билим берүү программасы;

ОМБ - окуу-методикалык бирикме;

ЖИК - жалпы илимий компетенциялар;

ИК - инструменттик компетенциялар;

СИЖМК - социалдык-инсандык жана жалпы маданий компетенциялар;

КК - кесиптик компетенциялар.

2. Колдонуу тармагы

2.1. Ушул Жогорку кесиптик билим берүүнүн мамлекеттик билим берүү стандарты (мындан ары – ЖКББ МББС) 580600 – Логистика бакалаврларды даярдоо багыты боюнча **НББП** ишке ашыруудагы милдеттүү ченемдердин, эрежелердин жана талаптардын жыйындысын туюндурат жана окутуу, уюштуруу-методикалык документтерди иштеп чыгуу Кыргыз Республикасынын аймагында бакалаврларды даярдоонун тийиштүү багыты боюнча лицензиясы бар менчигинин түрүнө жана ведомстволук таандыктыгына карабастан бардык жогорку кесиптик билим берүү уюмдарынын (мындан ары - жождор) жогорку кесиптик билим берүүнүн негизги билим берүү программаларын өздөштүрүү сапатын баалоо үчүн негиз болуп эсептелет.

2.2. ЖКББ МББСын 580 600 – Логистика багыты боюнча негизги колдонуучулары болуп эсептелет:

- жождордун администрациясы жана илимий-педагогикалык курамы (профессордук-окутуучулук курам, илимий кызматкерлер), өздөрүнүн жождорундагы ошол багыт жана даярдоонун деңгээли боюнча илимдин, техниканын жана социалдык чөйрөнүн жетишкендиктерин эсепке алып, негизги кесиптик билим берүү программаларын иштеп чыгуу, натыйжалуу ишке киргизүү жана жаңылоо үчүн жооптуу адамдар;

- жождун даярдоонун ошол багытындагы негизги билим берүү программасын өздөштүрүү боюнча өзүнүн окуу ишин натыйжалуу ишке ашыруу үчүн жооптуу студенттер;

- тийиштүү кесиптик иш чөйрөсүндөгү адистердин жана иш берүүчүлөрдүн бирикмелери;

- Кыргыз Республикасынын билим берүү чөйрөсүндөгү аткаруу бийлигинин

борбордук мамлекеттик органынын тапшыруусу боюнча негизги билим берүү программаларын иштеп чыгууну камсыз кылуучу окуу-усулдук бирикмелер жана кеңештер;

- жогорку кесиптик билим берүүнү каржылоону камсыз кылуучу аткаруу бийлигинин мамлекеттик органдары;
- аткаруу бийлигинин жогорку кесиптик билим берүү системасында мыйзамдардын сакталышына көзөмөлдү камсыз кылуучу, жогорку кесиптик билим берүү чөйрөсүндө сапатка көзөмөлдү жүзөгө ашыруучу ыйгарым укуктуу мамлекеттик органдары;
- билим берүү программаларын жана уюмдарын аккредитациялоочу агенттиктер.

2.3. Абитуриенттердин даярдыгынын деңгээлине талаптар

2.3.1. "Бакалавр" квалификациясын алуу менен жогорку кесиптик билим алууга талапкер абитуриенттин билим деңгээли - жалпы орто билим же кесиптик орто (же кесиптик жогорку) билим.

2.3.2. Абитуриенттин жалпы орто билими же кесиптик орто (же кесиптик жогорку) билими тууралуу мамлекеттик үлгүдөгү документи болушу керек.

3. Даярдоо багыттарынын жалпы мүнөздөмөсү

3.1 Кыргыз Республикасында 580600 – Логистика даярдоо багыты боюнча төмөнкүлөр ишке ашырылат:

- бакалаврларды даярдоо боюнча ЖКББ НББП;
- магистрлерди даярдоо боюнча ЖКББ НББП.

Бакалаврларды даярдоо боюнча ЖКББ НББПны толугу менен өздөштүргөн жана белгиленген тартипте мамлекеттик жыйынтыктоочу аттестациясынан ийгиликтүү өткөн жождордун бүтүрүүчүлөрүнө "бакалавр" квалификациясын ыйгаруу менен жогорку билими тууралуу диплом берилет.

Магистрлерди даярдоо боюнча ЖКББ НББПны толугу менен өздөштүргөн жана белгиленген тартипте мамлекеттик жыйынтыктоочу аттестациясынан ийгиликтүү өткөн жождордун бүтүрүүчүлөрүнө "магистр" квалификациясын ыйгаруу менен жогорку билими тууралуу диплом берилет.

Бакалаврларды даярдоо багытынын алкагында ЖКББ НББП профилдери жож тарабынан квалификациянын (эгер болсо) тармактык/сектордук алкактарынын негизинде аныкталат.

3.2. Жалпы орто билимдин базасында күндүзгү окутуу формасында бакалаврларды даярдоо боюнча ЖКББ НББП өздөштүрүүнүн ченемдик мөөнөтү 4 жылдан кем эмес убакытты түзөт.

Окутуунун күндүзгү-сырткы (кечки) жана сырткы формалары боюнча, ошондой эле окутуунун ар кандай формалары айкалыштырылган учурларда бакалаврларды даярдоо боюнча ЖКББ НББП өздөштүрүү мөөнөттөрү жож тарабынан күндүзгү окутуу формасында белгиленген ченемдик мөөнөткө карата алты айдан бир жылга чейин көбөйтүлөт.

Тийиштүү профилдеги орто кесиптик билими же жогорку кесиптик билими бар адамдарга бакалаврларды даярдоо боюнча ЖКББ НББП тездетилген программасы боюнча өздөштүрүүгө укук берилет. Тездетилген программаларды ишке ашырууда окуунун мөөнөтү студент билим берүүнүн башка программасы боюнча орто кесиптик билимди жана (же) жогорку билимди алып жаткан учурда айрым дисциплиналар (модулдар) жана (же) айрым практикалар боюнча окутуунун натыйжалары боюнча толук же жарым-жартылай кайра аттестациялоонун (кайра зачет тапшыруунун) жыйынтыгы менен аныкталат.

Орто кесиптик билим берүү профилинин жогорку кесиптик билим берүү профилине шайкештиги жож тарабынан өз алдынча аныкталат.

Күндүзгү окутуу формасында орто кесиптик билимдин базасында бакалаврларды

даярдоо боюнча ЖКББ НББП өздөштүрүү мөөнөтү тездетилген программаларды ишке ашыруунун алкагында 3 жылдан кем эмес убакытты түзөт.

Билим алуунун формасына карабастан жеке окуу планы боюнча окутууда окуунун мөөнөтүн жож өз алдынча аныктайт.

Ден соолугунун мүмкүнчүлүгү чектелүү адамдарды жеке окуу планы боюнча окутууда жож мөөнөттү билим алуунун тийиштүү формасы боюнча аныкталган убакытка салыштырмалуу узартууга укуктуу.

Бакалаврларды жана магистрлерди даярдоо багыты боюнча ЖКББ НББП өздөштүрүүнүн башка ченемдик мөөнөттөрүн Кыргыз Республикасынын Өкмөтү белгилейт.

3.3. Бакалаврларды даярдоонун ЖКББ НББП өздөштүрүүнүн жалпы эмгек сыйымдуулугу 240тан кем эмес кредитке барабар.

Күндүзгү окуу формасы боюнча окуу жылындагы ЖКББ НББПнын эмгек сыйымдуулугу 60тан кем эмес кредитке барабар.

Бир окуу семестринин эмгек сыйымдуулугу 30дан кем эмес кредитке барабар (окуу процесси эки семестрлик болуп курулган учурда).

Бир кредит студенттин окуу ишинин 30 саатына эквиваленттүү (анын ичинде анын аудиториялык, өз алдынча иштери жана аттестациянын бардык түрлөрү).

Күндүзгү-сырттан (кечки) жана сырттан окуу формалары боюнча НППБнын, ошондой эле окутуунун ар түрдүү формалары айкалышкан учурдагы эмгек сыйымдуулугу окуу жылында 48ден кем эмес кредитти түзөт.

3.4. ЖКББ НББПнын инсанды окутуу жана тарбиялоо жаатындагы даярдоонун 580600 – Логистика багыты боюнча максаттары.

3.4.1. ЖКББ НББПнын 580600 – Логистика даярдоо багыты боюнча окутуу чөйрөсүндөгү максаты жогорку билимдүү, практикага жана долбоорлоштурууга багытталган, колдонууга жараган бакалаврдын бакалавр-логист профилдин даярдоо:

а) керектөөчүлөргө алардын керектөөлөрүн канааттандыруу үчүн тиешелүү кызматтарды көрсөтүү менен продукцияны иштеп чыгуунун, өндүрүүнүн жана жеткирүүнүн логистикалык процесстерин координациялоо үчүн;

б) керектөөчүлөр үчүн баалуулуктуу түзүү, анын талаптарын алгылыктуу чыгымдар менен канааттандыруу үчүн логистикалык тутумдарды долбоорлоо үчүн;

в) логистикалык пландаштыруу функцияларын, алардын аткарылышын жана натыйжалуулугун контролдоону, товарлардын, кызмат көрсөтүүлөрдүн жана тиешелүү маалыматтардын баштапкы булактан акыркы керектөөчүгө чейин анын талаптарын канааттандыруу үчүн натыйжалуу жүрүшү жана сакталышы үчүн;

г) логистиканын административдик, оперативдик жана стратегиялык милдеттерин аткаруу үчүн;

д) магистратурада окуусун улантуу үчүн;

д) окутуунун практикалык багытын күчөтүү үчүн.

3.4.2 ЖКББ НББПнын 580600 – Логистика даярдоо багыты боюнча инсанды тарбиялоо чөйрөсүндө максаты:

- өзүн-өзү уюштуруу жана өз алдынча билим алуу жөндөмү;

- жүрүм-турум жана ой жүгүртүү маданиятына ээ болуу;

- башкалар менен туура байланышуу үчүн маалыматты талдоо жана кабыл алуу жөндөмү;

- максаттарды жана ага жетүү жолдорун белгилей билүү;

- жарандык милдетин аткарууга жана патриоттуулукту чагылдырууга даяр болуу;

- социалдык, этникалык, конфессионалдык жана маданий айырмачылыктарга

чыдоого даярдык.

3.5. Бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик ишинин чөйрөсү.

Бакалаврларды даярдоо 580600 – Логистика багытындагы бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик ишмердүүлүгүнө кирген логистикалык процесстер жана системалар камсыз кылышат:

а) керектүү товарды керектүү санда жана сапатта керектүү жерге белгиленген убакытта керектөөчүгө эң арзан наркы менен жеткирүүнү;

б) туруктуу бизнес абалына жетишүү үчүн материалдык, маалыматтык жана финансылык агымдарды макулдашылган башкарууну.

Бул чөйрөдөгү бакалавр-логисттердин кесиптик ишмердүүлүгү төмөнкүлөрдү камтыйт:

- жеткирүү чынжырына өндүрүштүк жайларды, транспорттук жана соода комплекстерин жайгаштыруу;

- логистикалык инфраструктураны - транспорттук-логистикалык жана бөлүштүрүү борборлорун, коомдук кампаларды, жүк терминалдарын микро- жана макроэкономикалык деңгээлде түзүү жана өнүктүрүү;

- жеткирүү, өндүрүш, бөлүштүрүү, кайтаруу жана таштандылардын логистикасын пландаштыруу жана уюштуруу;

- жеткирүү түйүндөрүндө мультиноменклатуралык камдарды башкаруу;

- интеграцияланган логистикалык технологияларды жеткирүүчүлөр жана керектөөчүлөр менен биргелешүүдө жеткирүү чынжырларына киргизүү;

- логистикалык кызматтын персоналын башкаруу жана мотивациялоо;

- логистика жана жеткирүү чынжырларын контролдоо, бюджетин түзүү, инвестициялык талдоо жана стратегиялык пландаштыруу.

Бүтүрүүчүлөр кесиптик ишти башка чөйрөлөрдө жана(же) кесиптик иш чөйрөлөрүндө жүргүзө алышат, эгерде алардын билим деңгээли жана алган билимдери кызматкерлердин квалификациясынын талаптарына жооп берсе.

3.6. Бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик ишмердүүлүгүнүн объектилери.

Бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик ишмердүүлүгүнүн 580600 – Логистика даярдоо багыты боюнча объектилеринен болуп төмөнкүлөр эсептелинет:

а) Чийки заттын баштапкы булагынан баштап акыркы керектөөчүгө чейин, керектөөчүлөрдүн талабына жооп берген продукцияны иштеп чыгууда, өндүрүүдө, жеткирүүдө жана сактоодо материалдык агымдарды, коштоочу маалыматтарды жана финансылык агымдарды жылдыруучу логистикалык тутумдар. Логистикалык тутумдардын типтүү мисалдарына төмөнкүлөр кирет, бирок алар менен чектелбейт: товарларды жана кызматтарды өндүрүүчү ишканалар (мисалы, транспорт компаниясы, эмерек фабрикасы, ресторан, цемент заводу, гипермаркет); уюмдар, союздар жана ассоциациялар (мисалы, экспедиторлор ассоциациясы, университет, туризм академиясы,); мамлекеттик жана өкмөттүк түзүмүнүн мекемелери (мисалы, экономика министрлиги, өнөр жай комитети).

б) Бул кызматтарды логистикалык аутсорсингдин провайдери катарында жүзөгө ашыруучу изилдөө, аналитикалык, долбоорлоо жана консультациялык уюмдар. Окуу процессинде студенттердин илимий изилдөө, аналитикалык, конструктордук жана консультациялык иштеши атаандаштыкка жөндөмдүү логисттерди - координаторлорду, орто жана жогорку баскычтагы менеджерлерди, жеке ишкерлерди түзүүчү инновациялык билим берүүчү продукт түзүүгө мүмкүндүк берет.

3.7. Бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик ишмердүүлүгүнүн түрлөрү:

Бакалавр-логисттин төмөнкү кесиптик ишинде координатордун, аткаруучунун, кенже жана орто деңгээлдеги менеджердин милдеттерин аткаруу:

I. Товарларды, жумуштарды жана кызмат көрсөтүүлөрдү берүүнүн жана сатып

алуунун логистикасы

- II. Товарлардын жана кызмат көрсөтүүлөрдүн өндүрүш жана сатуу логистикасы
- III. Камдардын логистикасы
- IV. Шаардык жана эл аралык транспорттун логистикасы
- V. Логистикалык маалымат тутумдары
- VI. Тамак-аш технологиясынын логистикасы

Негизинен бүтүрүүчү даярдалып жаткан кесиптик иштин конкреттүү түрлөрү кызыкдар иш берүүчүлөр менен бирдикте тийиштүү кесиптик стандарттын (эгер болсо) негизинде же жогорку окуу жайы тарабынан иштелип чыгылчу анын билим берүү программасынын мазмунун аныкташы керек.

3.8. Бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик ишмердүүлүгүнүн милдеттери.

Багыт боюнча кесиптик ишмердүүлүгүнүн түрлөрүнө ылайык бакалавр-логисттин кесиптик ишмердүүлүгүнүн милдеттери:

I. Товарларды, жумуштарды жана кызмат көрсөтүүлөрдү берүүнүн жана сатып алуунун логистикасы.

1. Ишкананын өндүрүштүк программасын, товарларды, жумуштарды жана кызматтарды белгилүү бир мезгилге сатуу же сатуу планын иштеп чыгууну координациялоо.

2. Материалдык ресурстарга, товарлардын, жумуштардын жана кызмат көрсөтүүлөрдүн мүнөздөмөлөрүнө жана санына болгон муктаждыкты аныктоо.

3. Подряддык уюмдардын жеткирүүчүлөрүнүн рыногун изилдөө, берүүнүн мүмкүн болгон булактарын талдоо жана аныктоо.

4. Сатып алуулардын жана жеткирүүлөрдүн планын түзүү, сатып алуулар кызматындагы ыйгарым укуктардын структурасын жана өкүлчүлүгүн аныктоо.

5. Сатып алуунун баасын жана шарттарын аныктоо, жеткирүүчүлөрдү жана подрядчиктерди тандоо.

6. Сатып алуу жеткирүү келишимин түзүү жана аны башкаруу.

7. Сатып алуу буйрутмасын даярдоо жана жайгаштыруу, буйрутманын аткарылышын көзөмөлдөө жана / же экспедициялоо.

8. Материалдык ресурстарды кабыл алуу, текшерүү, төлөө, эсепке алуу жана сактоо.

II. Товарлардын жана кызмат көрсөтүүлөрдүн өндүрүш жана сатуу логистикасы

1. Даяр продукцияны өндүрүү жана сатуу планына же керектөөчүлөрдүн буйрутмаларына ылайык негизги өндүрүштүн этаптары жана жумуш орундары арасында материалдык ресурстардын өз убагында, ыргактуу жана натыйжалуу жылышын камсыз кылуу.

2. Даяр продукцияны керектөөчүлөрдүн болжолдоолоруна жана буйрутмаларына негизделген өндүрүштү башкаруу.

3. Жеткирүү жана сатуу кызматтары менен бекитилген бөлүмдөрдүн жана башка компоненттердин өндүрүштүк тапшырмаларынын план-графиктерин иштеп чыгуу.

4. Аткарылып жаткан өндүрүшт контролдоо жана ал үчүн нормативдерди белгилөө.

5. Өндүрүш инновацияларын өнүктүрүүгө жана жайылтууга катышуу.

6. Өндүрүштүк тапшырмаларды аткарууну уюштуруу жана өндүрүштү оперативдүү башкаруу.

7. Даяр продукциянын сапатын жана санын контролдоо, ошондой эле өз баасын азайтуу.

8. Өндүрүш ишканасынын кубаттуулугун болжолдоо үчүн сатуу рыногунда маркетингдик изилдөө.

9. Сатууну илгерилетүү боюнча жарнама жана маалыматтык иш-чаралар.

10. Талапка "ыкчам жооп берүү" ыкмасы менен потенциалдуу сатып алуучуларды

аныктоо.

11. Потенциалдуу сатып алуучулар менен сүйлөшүүлөр жана товарларды жеткирүү үчүн керектүү документтерди даярдоо.

12. Ички товарлардын агымдардын кыймылын, анын ичинде ташууну жана сактоону, уюштуруу.

13. Продукциялардын кыймылын, анын ичинде мүмкүн болгон финансылык тобокелдиктерин эске алуу менен каржылоо.

III. Камдардын логистикасы.

1. Камсыздоону камсыздандыруу жана сатып алуу баасынын көтөрүлүшүнөн коргоо.

2. Дүң арзандатууларды үнөмдөө жана транспортто үнөмдөө.

3. Өндүрүштүн натыйжалуулугун жогорулатуу жана кардарларды тейлөө.

4. Географиялык адистештирүү, камдар ишканалардын географиялык адистешүүсүн камсыз кылат, ошондой эле завод материалдык ресурстардын жана керектөөчүлөрдүн жайгашкан жерин эске алышы керек.

5. Ресурстардын консолидациясы ар бир товар түрүн экономикалык пайдалуу партияларда өндүрүүгө жана жеткирүүгө мүмкүндүк берет, ал ассортиментке учурдагы рыноктук талаптан ашып кетет.

6. Суроо-талап менен сунушту теңдештирүү, камдар суроо-талаптын өзгөрүлмөлүүлүгү менен өндүрүштүн натыйжалуулугун камсыз кылат (мисалы, сезондук камдар).

7. Белгисиздиктен коргоо, бул функция камсыздандыруу же буфердик камдар менен жүргүзүлөт.

8. Өндүрүш ассортиментин талапка ылайык өзгөртүү - кардарлардын буйрутмаларын аткаруу үчүн керектүү ассортиментти түзүү.

9. Кампалоо жана сактоо чыгарылган продукциянын көлөмү менен керектөөнүн ортосундагы убакыт айырмасын теңдештирүүгө мүмкүндүк берет жана түзүлгөн камдардын негизинде үзгүлтүксүз өндүрүштү жана жеткирүүнү жүзөгө ашырат.

10. Товарларды сактоо айрым товарларды сезондук керектөөгө байланыштуу дагы зарыл.

11. Товарларды консолидациялоо жана ташуу, транспорттук чыгымдарды азайтуу үчүн, кампа бир нече кардарлар үчүн унаа толугу менен жүктөлмөйүнчө, чакан партияларды бириктирүү функциясын аткара алат.

IV. Шаардык жана эл аралык транспорттун логистикасы.

1. Транспорт системаларын, анын ичинде мультимодалдык тутумдарды, транспорттук коридорлорду жана транспорттук чынжырларды түзүү.

2. Мультимодалдык транспорттоодо транспорттун ар кандай түрлөрү боюнча транспорттук процесстерди биргелешип пландаштыруу.

3. Ташуу жана кампалоо процесстеринин технологиялык бирдигин камсыз кылуу.

4. Унаанын түрүн тандоо (авто, деңиз, темир жол ж.б.).

5. Ташуу ыкмасын тандоо (унимодалдык, интермодалдык, аралаш, мультимодалдык).

6. Ташуучуларды жана логистикалык провайдерлерди тандоо.

7. Транспорттук процессти оптимизациялоо.

8. Жеткирүүнүн рационалдуу маршруттарын аныктоо.

V. Логистикалык маалымат тутумдары.

1. Башкаруу чечимдерин кабыл алуу үчүн уюмдун тышкы жана ички чөйрөсүнүн факторлору жөнүндө маалыматтарды чогултуу, иштеп чыгуу жана талдоо.

2. Чечим кабыл алуу, ишти пландаштыруу жана контролдоо максатында маалымат чогултуу үчүн уюмдун ички маалымат тутумун куруу.

3. Уюмдардын иштешинин ар кандай көрсөткүчтөрү боюнча маалымат базаларын түзүү жана жүргүзүү.

4. Негизги бизнес процесстерди жана жеткирүү чынжырлары боюнча жеткирүүчүлөр жана кардарлар менен жалпы маалымат каналдарынын негизинде

пандаштыруу жана башкаруу моделдерин синхрондоштуруу.

5. Санариптик логистиканы колдоо үчүн натыйжалуу маалымат тутумдарын түзүү жана пайдалануу.

6. "Виртуалдык реалдуулук" (VR) технологияларын колдонууда материалдык агымдарды башкарууда учкучсуз жүк ташуу техникасын (унааларды, дрондорду, кампанын жүк көтөрүп-түшүрүү жана технологиялык жабдыктарды) колдонуу.

7. Жүк ташуу, кампалоодо жана жүктөрдү иштетүүдө дрондорду колдонуу келечегин изилдөө.

8. Өндүрүш ылдамдыгын жогорулатуу, логистикалык чыгымдарды кыскартуу, кардарлардын көңүлүн көбөйтүү, жеткирүү чынжырларында контрагенттерди кыскартуу жана айлана-чөйрөгө тийгизген таасирин азайтуу үчүн 3D басып чыгарууну (3D-логистика) колдонуу боюнча изилдөө.

9. Логистикалык маалымат тутумдарын өнүктүрүү (SCE, SCMo, SCEM, SCP, логистикалык контролдоо тутумдары, бизнестин натыйжалуулугун башкаруу тутумдары (BPM)); аткаруучу (транзакциялык) жана локалдык логистикалык тутумдар: ERP, WMS, TMS класстары; логистикалык бизнес-процесстерди моделдөө тутумдары (BPMS).

10. Жеткирүү чынжырларында электрондук бизнес үчүн чечимдерди иштеп чыгуу: e-Procurement, e-Fulfilment. Санарип экономикасында ийкемдүү жана динамикалык камсыздоо чынжырларын түзүүнүн келечегин изилдөө; жеткирүү чынжырында санариптик мониторинг жүргүзүү менен товарлардын жана маалымат агымдарынын ачыктыгын жана байкалуусун жогорулатуу.

4. НББПны ишке ашыруунун шарттарына карата жалпы талаптар

4.1. Жождун НББП ишке ашыруудагы укуктарына жана милдеттүүлүктөрүнө карата жалпы талаптар.

4.1.1. Жождор даярдоонун багыты боюнча НББПны өз алдынча иштеп чыгышат. НББП Кыргыз Республикасынын даярдоо багыттары боюнча тийиштүү мамлекеттик билим берүү стандартынын негизинде иштелип чыгат жана жождун окумуштуулар кеңеши тарабынан бекитилет.

Жождор НББПны илимдин, маданияттын, экономиканын, техниканын, технологиялардын жана социалдык чөйрөнүн өнүгүүсүн эсепке алып, жождо билим берүүнүн сапатынын кепилдигин камсыз кылуу боюнча төмөндөгүлөрдө камтылган сунуш-көрсөтмөлөрдү кармануу менен 5 жылда бир жолудан кем эмес жаңылап турууга милдеттүү:

- бүтүрүүчүлөрдү даярдоонун сапатын камсыз кылуу боюнча стратегияларды иштеп чыгууда;
- билим берүү программаларын мезгил-мезгили менен рецензиялоо, мониторинг;
- так макулдашылган критерийлердин негизинде студенттердин билимдеринин жана билгичтиктеринин, бүтүрүүчүлөрдүн компетенцияларынын деңгээлин баалоонун объективдүү процедураларын иштеп чыгууда;
- окутуучулук курамдын сапатын жана компетенттүүлүгүн камсыз кылууда;
- бардык ишке ашырылуучу билим берүү программаларын жетиштүү ресурстар менен камсыздоо, аларды колдонуу боюнча натыйжалуулугун көзөмөлдөө, анын ичинде окуучуларга сурамжылоо жүргүзүү менен;
- башка билим берүү уюмдары менен салыштыруу жана өзүнүн ишмердигин баалоо үчүн макулдашылган ченөлчөмдөр боюнча үзгүлтүксүз өзүн-өзү текшерүүлөрдү жүргүзүү;
- инновациялар, пландар жана өзүнүн ишмердүүлүгүнүн жыйынтыктары менен коомчулукту маалымдоо.

4.1.2. Студенттерди жана бүтүрүүчүлөрдү даярдоонун сапатын баалоо алардын учурдагы, орто аралык жана жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестациясын камтышы керек. Баалочу каражаттардын базасы жож тарабынан иштелип чыгат жана бекитилет.

Студенттерди жана бүтүрүүчүлөрдү аттестациялоого, бүтүрүүчү квалификациялык иштердин мазмунуна, көлөмүнө жана түзүмүнө коюлуучу талаптар жождун бүтүрүүчүлөрүн жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестациялоо жөнүндө жобону эске алуу менен аныкталат.

4.1.3. НББПны иштеп чыгууда жожду бүтүрүүчүлөрдүн социалдык-инсандык компетенцияларын (мисалы, социалдык өз ара аракеттенүү компетенцияларын, өзүн өзү уюштурууну жана системалык-ишмердик мүнөздөгү өз алдынча башкарууну) түзүү мүмкүнчүлүктөрү аныкталуусу керек. Жож жождун социалдык-маданий чөйрөсүн түзүп калыптандырууга, инсандын ар тараптуу өнүгүүсү үчүн зарыл шарттарды түзүүгө милдеттүү.

Жож окуу процессинин социалдык-тарбиялык компонентин студенттик өз алдынча башкарууну өнүктүрүүнү, студенттердин коомдук уюмдардын ишине катышуусун, спорттук жана чыгармачылык клубдарды, илимий студенттик коомдорду кошуп, өнүктүрүүгө көмөктөш болууга милдеттүү.

4.1.4. Жождун НББПсы студенттин тандоосу боюнча дисциплиналарды түзүүсү керек. Студенттин каалоосу боюнча дисциплиналарды түзүүнүн тартибин жождун окумуштуулар кеңеши аныктайт.

4.1.5. Жож студенттердин өзүнүн окуу программасын түзүүгө катышуусунун накта мүмкүнчүлүгүн камсыз кылууга милдеттүү.

4.1.6. Жож НББПны түзүүдө студенттерди, алардын укуктары жана милдеттүүлүктөрү менен тааныштырууга, студенттер тандап алган дисциплиналар алар үчүн милдеттүү болуп эсептелинерин, ал эми алардын суммалык эмгек сыйымдуулугу окуу планында каралгандан кем болбошу керектигин түшүндүрүүгө милдеттүү.

4.2. Студенттин НББПны ишке ашыруудагы укуктарына жана милдеттүүлүктөрүнө карата жалпы талаптар.

4.2.1. Студенттер студенттин тандоосу боюнча окуу дисциплиналарын өздөштүрүүгө бөлүнгөн окуу убактысынын көлөмүнүн чектеринде НББПда алдын ала каралган конкреттүү дисциплиналарды тандап алууга укуктуу.

4.2.2. Студент өзүнүн жекече билим берүү траекториясын түзүүдө окуу сабагын тандоо боюнча жождо консультация алуу жана алардын даярдоонун (адистештирүүнүн) болочок профилине таасир этүү укугуна ээ.

4.2.3. НББПны өздөштүрүүдө натыйжалуулукка жетишүү максатында СИЖМКны өнүктүрүү бөлүгүндө студенттер студенттик өз алдынча башкарууну өнүктүрүүгө, коомдук уюмдардын, спорттук жана чыгармачылык клубдардын, илимий студенттик коомдордун ишине катышууга милдеттүү.

4.2.4. Студенттер ЖОЖдун НББПсында алдын ала каралган бардык тапшырмаларды аныкталып белгиленген мөөнөттөрдө аткарууга милдеттүү.

4.3. Студенттин окуу жүгүнүн максималдуу көлөмү анын аудиториялык жана аудиториядан тышкары (өз алдынча) окуу ишинин бардык түрлөрүн камтуу менен, жумасына 45 саат болуп белгиленет.

Жумасына аудиториялык сабактардын күндүзгү окуу формасындагы көлөмү ЖКББнын деңгээлин жана даярдоонун багытынын спецификасын эсепке алуу менен мамлекеттик билим берүү стандартына ылайык аныкталат жана ар бир окуу окуу дисциплинасын үйрөнүүгө бөлүнгөн жалпы көлөмдөн 35тен кем эмес пайызды түзөт.

Окуу сабагы боюнча өз алдынча иштөөгө бөлүнүүчү сааттарга ошол дисциплина (модуль) боюнча экзаменге даярданууга каралган убакыт кирет.

4.4. Күндүзгү-сырттан (кечки) окуу формасында аудитордук сабактардын көлөмү жумасына 16 сааттан аз болбошу керек.

4.5 . Сырттан окуу формасында окутуучу менен сабак окуу мүмкүнчүлүгү студентке жылына 160 сааттан аз эмес көлөмдө камсыз кылынуусу керек.

4.6. Окуу жылындагы каникулдук убакыттын жалпы көлөмү 7-10 жуманы түзүүсү керек, мунун ичинде кыш мезгилинде 2 жумадан кем эмес.

5. Бакалаврларды даярдоонун НББПнын талаптары

5.1. Бакалаврды даярдоонун НББПсын өздөштүрүүнүн натыйжаларына коюлуучу талаптар.

Даярдоонун 580600 – Логистика багыты боюнча бүтүрүүчү НББПнын максаттарына жана ушул ЖКББнын мамлекеттик билим берүү стандартынын 3.4. жана 3.8-пункттарында көрсөтүлгөн кесиптик иштин милдеттерине ылайык төмөндөгү компетенцияларга ээ болушу керек:

а) универсалдык:

- жалпы илимий (ЖИК):

- билим алуу, жаңы билим, көндүмдөргө ээ болуу, анын ичинде кесиптик ишмердиктен башка чөйрөдө (ЖИК-1);
- кесиптик чөйрөдөгү көйгөйдүн илимий мүнөзүн аныктоо мүмкүнчүлүгү (ЖИК-2);
- анализ жана синтездин негизинде кесиптик ишмердүүлүктө көйгөйлөрдү чечүүгө даярдык (ЖИК-3);
- ресурстарга болгон талаптарды баалоо жана кесиптик ишиндеги көйгөйлөрдү чечүүдө колдонууну пландаштыруу (ЖИК-4);
- ишмердүүлүктүн ар кандай чөйрөлөрүндө жалпы укуктук билимди колдонуу мүмкүнчүлүгү (ЖИК-5);
- философиялык билимдин негиздерин колдонуу, өзүнүн ишмердүүлүгүнүн социалдык маанисин түшүнүү үчүн тарыхый өнүгүүнүн негизги этаптарын жана мыйзам ченемдүүлүктөрүн талдай билүү (ЖИК-6);
- ар кандай тармактардагы иштин натыйжалуулугун баалоодо экономикалык билимдин негиздерин колдоно билүү (ЖИК-7).

- инструменттик (ИК):

- маалымат менен иштөө жөндөмү: илимий жана кесиптик маселелерди чечүү үчүн зарыл болгон ар кандай булактардан алынган маалыматты табуу, баалоо жана пайдалануу, анын ичинде системалуу ыкманын негизинде (ИК-1);
- ишкананын иштешинин ар кандай көрсөткүчтөрү боюнча маалымат базаларын түзүү жана жүргүзүү мүмкүнчүлүгү (ИК-2);
- негизги бизнес-процесстерди жана жеткирүү чынжыры боюнча жеткирүүчүлөр жана кардарлар менен жалпы маалымат каналдарынын негизинде пландаштыруу жана башкаруу моделдерин синхрондоштуруу мүмкүнчүлүгү (ИК-3);
- санариптик логистиканы колдоо үчүн натыйжалуу маалымат тутумдарын түзүү жана пайдалануу мүмкүнчүлүгү (ИК-4);
- логистиканын учурдагы көйгөйлөрү боюнча илимий-изилдөө иштерин жүргүзүү жана анын натыйжаларын конференцияларда, журналдарда жана ишканаларда көрсөтүү;
- эл аралык компанияларда өндүрүштүк же колдонмо иш-аракеттерди жүргүзүү мүмкүнчүлүгү (ИК-6);
- өндүрүштүк персоналды жана калкты авариялардын, катастрофалардын, табигый кырсыктардын мүмкүн болуучу кесепеттеринен коргоонун негизги ыкмаларын колдонууга даярдыгы (ИК-7).

- социалдык-инсандык жана жалпы маданий (СИЖМК):

- социалдык, этникалык, конфессиялык жана маданий айырмачылыктарга чыдамдуулук менен мамиле кылган командада иштөө жөндөмү (СИЖМК-1);
- байланыштын максаттарына жана кырдаалдарына негизделген коммуникацияны компетенттүү түзүү мүмкүнчүлүгү (СИЖМК-2);
- топтолгон (өз жана бөтөн) тажрыйбаны сындoo жана кайра карап чыгуу, кесиптик жана социалдык ишмердүүлүктү чагылдыруу (СИЖМК-3);
- жарандык парзды аткарууга жана патриотизмге даярдыгы (СИЖМК-4);
- адамдар аралык жана маданияттар аралык өз ара аракеттенүү үчүн оозеки жана

жазуу түрүндө, кыргыз, орус жана чет тилдеринде сүйлөшүү мүмкүнчүлүгү (СИЖМК-5);

- толугу менен социалдык жана кесиптик ишмердүүлүктү камсыз кылуу үчүн дене-бойдун чыңдалышын тийиштүү деңгээлде кармап туруу мүмкүнчүлүгү (СИЖМК-6).

б) кесиптик (КК):

- логистикалык тутумдарды жана жеткирүү түйүндөрүн стратегиялык пландаштыруу, моделдөө жана талдоо мүмкүнчүлүгү (КК-1);
- жеткирүү чынжырында логистикалык бизнес процесстерди башкаруу жана оптимизациялоо чеберчилиги (КК-2);
- жеткирүү чынжырында комплекстүү пландаштыруу жана санариптештирүү технологияларын жайылтуу көндүмдөрү (КК-3);
- компаниялардын жана жалпысынан жеткирүү чынжырында атаандаштыкка жөндөмдүүлүгүн жогорулатуу маселелерин активдүү чечүү үчүн логистикалык, өндүрүштүк инфраструктураны түзүү жана өнүктүрүү мүмкүнчүлүгү (КК-4);
- " инсорсинг/аутсорсинг" көйгөйүн чечүү жана логистикалык провайдерлерди тандоо (КК-5);
- "нарк / кызмат" (КК-6) балансына жетүү үчүн тактикалык жана эксплуатациялык деңгээлде логистикалык тутумдун стратегиясын (жеткирүү чынжырын) ишке ашыруунун жөндөмү;
- жеткирүү чынжырын контролдоо тутумун иштеп чыгуу жана колдоо жана натыйжаларды баалоо үчүн логистикалык көрсөткүчтөрдү өркүндөтүү - бенчмаркинг, КРІ (КК -7);
- жеткирүү түйүндөрүндө камдарды жана логистикалык тобокелдиктерди башкаруу чеберчилиги (КК-8);
- атаандаштыкка жөндөмдүү логистикалык стратегияны түзүүнү эске алуу менен, жеткирүү чынжырын башкаруу чеберчилиги (КК-9);
- координацияланган логистиканы жана электрондук логистиканы колдоо үчүн натыйжалуу санариптик маалымат тутумдарын түзүү жана пайдалануу мүмкүнчүлүгү (КК-10);
- жеткирүү, өндүрүү, бөлүштүрүү, кайтаруу жана таштандылардын логистикасын пландаштыруу жана уюштуруу мүмкүнчүлүгү (КК-11);
- логистикалык кызматтын персоналын башкаруу жана мотивациялоо көндүмдөрү (КК-12);
- өндүрүштүк кубаттуулуктарды, транспорттук жана соода комплекстерин жеткирүү чынжырына жайгаштыруу чеберчилиги (КК-13);
- логистикалык инфраструктураны - логистикалык, транспорттук жана бөлүштүрүү борборлорун, коомдук кампаларды, жүк терминалдарын микро- жана макроэкономикалык деңгээлде түзүү жана өнүктүрүү мүмкүнчүлүгү (КК-14);
- логистикалык чынжырдын элементтерин, шилтемелерин жана системаларын натыйжалуу иштетүү боюнча долбоорду иштеп чыгуу методикасы (КК-15);
- өкмөт, донордук уюмдар жана жеке инвесторлор тарабынан каржыланган программалардын алкагында практикалык изилдөө жүргүзүү мүмкүнчүлүгү (КК-16);
- логистиканын көйгөйлөрү боюнча илимий макалаларды жазуу жана аларды басмада жарыялоо чеберчилиги (КК-17);
- практика жана практикадан өтүү учурунда университетте логистикалык системанын ишканаларында алган билимдерин тастыктоо мүмкүнчүлүгү (КК-18);
- жеткирүү жана сатып алуулар логистикасынын операцияларын жана функцияларын аткара билүү жана аларды бардык жеткирүү чынжырында башка функциялары менен интеграциялоо (КК-19);
- өндүрүштүк жана сатуу логистиканын операцияларын жана функцияларын аткара билүү жана аларды жеткирүү чынжырында башка функциялары менен интеграциялоо (КК-20);

- камдардын жана кампалоо логистикасынын операцияларын жана функцияларын аткара билүү жана аларды башка логистикалык камсыздоо чынжырына интеграциялоо (КК-21);

- шаардык жана эл аралык транспорттун эксплуатациялык жана логистикалык функцияларын аткара билүү жана аларды башка логистикалык камсыздоо чынжырына кошуу(КК-22);

- логистикалык маалымат тутумдарынын операцияларын жана функцияларын аткара билүү жана аларды логистикалык камсыздоо чынжырынын башка тутумдары менен бириктирүү (КК-23);

- логистика же ага байланыштуу тармактар боюнча магистрдик программалар боюнча билимин улантууга даярдыгы (КК-24).

Компетенциялардын тизмеги улуттук квалификациянын алкагынын, квалификациянын жана кесиптик стандарттын (эгер болсо) тармактык/сектордук квалификациялардын алкактарынын негизинде аныкталат.

5.2. Бакалаврларды даярдоонун НББПнын түзүмүнө талаптар.

Бакалаврларды даярдоонун НББП түзүмү төмөндөкүдөй блокторду камтыйт:

1-блок «Дисциплиналар (модулар)»;

2-блок «Практика»;

3-блок «Мамлекеттик жыйынтыктоочу аттестация».

Бакалаврларды даярдоонун НББП түзүмү		Бакалаврларды даярдоодогу НББПнын жана блокторунун кредиттердеги көлөмү
1- блок	Дисциплиналар (модулар) I. Гуманитардык, социалдык жана экономикалык цикл II. Математикалык жана табигый илимий цикл III. Кесиптик цикл	165-215 20-30 20-30 125-155
2- блок	Практика	30-50
3- блок	Мамлекеттик жыйынтыктоочу аттестация	10-15
Бакалавр даярдоо боюнча ЖКББ НББПнын көлөмү		240

Жож мамлекеттик билим берүү стандартынын талаптарына ылайык бакалаврды даярдоодогу НББПны иштеп чыгат жана улуттук квалификациянын алкактарына ылайык окутуунун натыйжаларына жетүүгө жоопкерчилик тартат.

Дисциплиналардын (модулардын) топтомун жана алардын бакалаврды даярдоодогу НББПнын ар бир блогуна тиешелүү эмгек сыйымдуулугун жож улуттук квалификациянын алкактарында каралган окутуунун натыйжаларынын жыйындысы түрүндө аны өздөштүрүүнүн талаптарын эске алуу менен ушул блок үчүн белгиленген көлөмдө өз алдынча аныктайт.

5.2.1. Бакалаврды даярдоонун НББП төмөнкүлөрдү ишке ашырууну камсыздашы керек:

- гуманитардык, социалдык жана экономикалык циклдин милдеттүү дисциплиналарын, алардын тизмеги жана эмгек сыйымдуулугу Кыргыз Республикасынын билим берүү жана илим жаатындагы ыйгарым укуктуу мамлекеттик орган тарабынан аныкталат. Аталган дисциплиналардын мазмуну жана ишке ашыруу тартиби бакалаврды даярдоонун тиешелүү багыты боюнча ЖКББ мамлекеттик билим берүү стандарты менен белгиленет;

- кеминде 360 саат көлөмүндө дене тарбия жана спорт боюнча дисциплиналарды, алар өздөштүрүү үчүн милдеттүү болуп саналат, бирок кредиттерге которулбайт жана бакалаврды даярдоодогу НББПнын көлөмүнө киргизилбейт.

5.2.2. 2-блок "Практика" төмөнкүлөрдү камтыйт:

- билим берүү практикасы, ал стационардык же талаа түрүндө болушу мүмкүн, логистика жаатындагы кесиптик иш-аракеттердин объектилерин карап чыгуу жана мониторинг жүргүзүү үчүн, окуу практикасын өткөндөн кийин студент бекитилген формада отчет даярдайт жана төмөнкү критерийлер боюнча балл менен бааланат - кароонун жана мониторингдин толуктугу жана терендиги;

- өндүрүштүк жана долбоордук практика, ал стационардык же талаа түрүндө болушу мүмкүн, практика жана логистикалык уюмдарда жана ишканаларда практикалык, конструктордук иштерди жүргүзүү;

- өндүрүштүк жана долбоордук практикада студент практикадан өтүшү керек, практикалык ишти аткарышы керек, логистикалык уюмдарда жана ишканаларда көйгөйлөрдү чечүү үчүн долбоор иштеп чыгышы керек;

- өндүрүштүк жана долбоордук практикадан өткөндөн кийин студент стажировка же практика жөнүндө бекитилген форма боюнча отчетту даярдайт, ал төмөнкү критерийлер боюнча - профессионалдык ишмердүүлүктү жүргүзүүгө жана профилдеги көйгөйлөрдү чечүү үчүн долбоорду иштеп чыгууга даяр болгон жөндөмдөр менен жөндөмдөрдү тастыктайт;

- алдын-ала квалификациялык практика студенттердин рыноктогу натыйжалуулугун жана туруктуулугун жогорулатуу үчүн өзүнүн акыркы квалификациялык ишин даярдайт турган уюмдарда жана логистика ишканаларында өткөрүлүшү керек;

- практиканын бардык түрлөрүнүн жетекчилерин окутуучулар жана уюмдардын жана логистикалык ишканалардын өнөктөштөрү дайындайт.

Жоң бир же бир нече типтеги практиканы тандоого укуктуу, ошондой эле белгиленген кредиттердин чегинде кошумча типтеги практиканы белгилей алат.

5.2.3. 3-блок "Мамлекеттик жыйынтыктоочу аттестация" төмөнкүлөрдү камтыйт:

Мамлекеттик экзамендерди тапшырууга жана тапшырууга даярдануу, бүтүрүүчү квалификациялык ишти аткаруу жана коргоо (эгерде ЖОЖ бүтүрүүчү квалификациялык ишин акыркы мамлекеттик аттестацияга киргизсе);

Бүтүрүүчүлөрдүн квалификациялык ишин жактоо учурунда Мамлекеттик тил комиссиясынын макулдугу менен баарлашуунун ар кандай түрлөрүн колдонуу сунушталат: коомдук коргонуу, видеоконференция же түз байланыш, мамлекеттик, расмий, англис жана немис тилдеринде.

«Мамлекеттик аттестация» 3-блогу мамлекеттик экзаменди тапшырууга даярдыкты жана тапшырууну, бүтүрүүчү квалификациялык ишти аткарууну жана аны жактоону (эгерде жоң бүтүрүүчү квалификациялык ишти жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестациянын курамына киргизген болсо) камтыйт.

5.2.4. Бакалаврды даярдоодогу НББПнын алкагында милдеттүү жана элективдүү бөлүк болот.

Бакалаврды даярдоодогу НББПнын милдеттүү бөлүгүнө улуттук квалификациянын алкактарынын деңгээлдерин эске алуу менен жалпы илимий, универсалдуу, социалдык-инсандык жана жалпы маданий жана кесиптик компетенциялардын калыптанышын камсыз кылуучу дисциплиналар жана практикалар кирет.

Мамлекеттик аттестациянын көлөмүн эске албаганда милдеттүү бөлүктүн көлөмү бакалаврды даярдоодогу НББПнын жалпы көлөмүнөн 50 пайыздан ашпоого тийиш.

Бакалаврды даярдоодогу НББПнын элективдүү бөлүгүндө студенттер тиешелүү багыт боюнча дисциплиналарды тандай алышат, ошондой эле башка багыттагы бакалаврларды даярдоодогу НББПнын дисциплиналарын тандоого жол берилет.

5.2.5. Жож ден соолугунун мүмкүнчүлүгү чектелүү адамдарга (алардын арызы боюнча) ден соолугунун абалы боюнча окууга каршы көрсөтмөлөр каралган НББПдан тышкары, бакалаврды даярдоодогу НББП боюнча окууга мүмкүнчүлүк берүүгө тийиш, анда алардын психофизикалык өнүгүүсүнүн өзгөчөлүгү, жеке мүмкүнчүлүктөрү эске алынат жана зарыл болгон учурда аталган адамдардын өнүгүүсүнүн бузулушун түзөтүүнү жана социалдык көнүгүүсүн камсыз кылат.

5.3. Бакалаврларды даярдоонун НББПсын ишке ашыруунун шарттарына карата талаптар

5.3.1. Окуу процессин кадрдык камсыз кылуу.

Бакалаврларды даярдоонун НББПсын ишке ашыруусу төмөнкү компетенцияларга ээ болгон персонал камсыз кылышы керек:

- жогорку кесиптик билим, магистр даражасы, “Логистика” чөйрөсүндөгү философия боюнча доктордук программалар, анын профилдери жана программалары;
- логистика жаатындагы кесиптик иш тажрыйбасы жана логистикалык программалардагы кыска мөөнөттүү курстар;
- илимий жана (же) илимий-методикалык ишмердүүлүк менен алектенүү мүмкүнчүлүгүнө ээ болгон, жогорку билим, магистр даражасы, философия доктору окуусу;
- илимдин кандидаттын жана докторунун илимий даражасы, НББП профессионалдык циклинин дисциплиналарына ылайык келген доцент жана профессордун илимий наамы.

Кесиптик циклдеги жана практиканын бардык түрлөрү боюнча сабактарды өтүүдө логистика жаатындагы кесиптик иш-аракеттердеги тажрыйбалары жана логистикалык программалардагы кыска мөөнөттүү курстардагы мугалимдердин үлүшү мугалимдердин жалпы санынын 30% ашпашы керек.

Илимдин кандидаты жана доктору илимий даражалары бар лекторлор сабак берген сабактарынын үлүшү окутулган сабактарынын жалпы санынын 40% кем болбошу керек.

5.3.2. Окуу процессин окуу-усулдук жана маалыматтык камсыз кылуу.

Бакалаврларды даярдоонун НББПсын ишке ашыруу ар бир студенттин маалыматтар базасына жана негизги билим берүү программасынын окуу сабактарынын толук тизмеси боюнча түзүлгөн китепканалык фонддорго жол алуусу менен камсыз кылынуусу керек.

Университеттин билим берүү программасында жеке курстук иштер, долбоор боюнча топтук жумуш, бизнес оюндар, кырдаалды талдоо (*case study*), лабораториялык семинарлар жана практикалык көнүгүүлөр камтылышы керек.

5.3.3. Окуу процессин материалдык-техникалык жактан камсыздоо.

Бакалаврларды даярдоодо НББПны ишке ашыруу үчүн, жождун окуу планында каралган студенттердин лабораториялык, практикалык жана илимий-изилдөө иштеринин баардык түрлөрүн өткөрүүнү камсыз кылуу үчүн, колдонуп жаткан санитардык жана өрткө каршы эрежелерине жана нормаларына жооп берген жождун материалдык-техникалык базасы бар болушу керек.

Лекциялар үчүн сабактар экраны жана үнү бар видеопроектор, жазуулар үчүн доска жана кагаз барактары менен жабдылышы керек. Топтук иштөө, бизнес оюндары жана практикалык көнүгүүлөр үчүн кабинеттер мугалимдердин талабы боюнча кошумча шаймандар жана материалдар менен жабдылышы керек. Компьютердик класстар жеке компьютерлер жана лабораториялык семинарларды орнотуу программасы менен жабдылышы керек.

5.3.4. Бүтүрүүчүлөрдү даярдоонун сапатын баалоо.

Кесиптик циклдин сабактарынын мазмунуна жана максатына жараша алар үчүн окуу натыйжаларын текшерүүнүн жана баалоонун төмөнкү формалары белгиленет:

- ар бир модуль үчүн жазуу түрүндө тестирлөө жана дисциплинаны, тесттин тапшырмаларын жана тесттин тапшырмаларын изилдөөнүн жыйынтыгы боюнча баллдарда салмагы бар;

- лекциянын ар бир темасы боюнча практикалык тапшырмаларды аткаруу, ар бир практикалык тапшырмада упайлар бар, эгерде темалар менен лекциялардын саны дал келбесе, анда лекциянын темаларынын саны артыкчылыктуу болот;

- долбоорлоо иштерин семестрдин башынан баштап өзүнчө же топто (5 студенттен ашык эмес) аткаруу, этап-этабы менен, долбоорду жүзөгө ашырууда прогрессти камсыз кылуу жана мугалимге презентация түрүндө долбоорду коргоо, долбоорлорду коргоо үчүн өнөктөш ишканалардын өкүлдөрүн чакыруу сунушталат;

- белгилүү бир дисциплина боюнча курстук ишти ар бир студент өз-өзүнчө жүргүзөт, курстун темалары окуунун башталышында мугалим менен чогуу тандалып алынат, ал эми студент өзү кызматташкан, практикадан өткөн же практикадан өткөн ишканаларга карата курстук тапшырмаларды аткара алат;

- мөөнөттүү иш кагаздары бекитилген методологияга ылайык жүргүзүлөт жана критерийлер боюнча - актуалдуулугу, колдонулган мүнөздөгү илимий жаңылык, күтүлүүчү натыйжалардын натыйжалуулугу боюнча бааланат;

- процесстерди моделдөө жана виртуалдык симуляциялоо боюнча лабораториялык иштер атайын жабдылган атайын лабораторияларда жүргүзүлүп, ар бир лабораториялык иштин упайлары бирдей болот.

Практиканын бардык түрлөрүнүн мазмунуна жана максатына жараша текшерүүнүн жана баалоонун төмөнкү формалары белгиленет:

- окутуу практикасы, логистика чөйрөсүндөгү кесиптик иш-аракеттердин объектилерин карап чыгуу жана мониторинг жүргүзүү үчүн, төмөнкү критерийлер боюнча баллдар менен бааланат - кароонун жана мониторингдин толуктугу жана тереңдиги;

- өндүрүштүк жана дизайндык практика баллдар боюнча төмөнкү критерийлер боюнча баалалат - кесиптик ишмердүүлүктүн түрлөрүн жүргүзүүгө жана алардын профлиндеги көйгөйлөрдү чечүү боюнча долбоорду иштеп чыгууга даярдыгы боюнча тастыкталган көндүмдөр жана жөндөмдөр;

- алдын-ала квалификациялык практика төмөнкү критерийлер боюнча баллдар менен бааланат - ишканада көйгөйлөрдү божомолдоо жана талдоо, ишкананын рыноктогу натыйжалуулугун жана туруктуулугун жогорулатуу боюнча иш планынын кабыл алынышы;

- бүтүрүүчү квалификациялык иш төмөнкү критерийлер боюнча баллдар менен бааланат - актуалдуулугу, илимий жаңылыгы, анализдин толуктугу, методологиянын кабыл алынышы, колдонуу деңгээли, күтүлгөн натыйжалардын эффективдуулугу.

**КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН
БИЛИМ БЕРҮҮ ЖАНА ИЛИМ МИНИСТРЛИГИ**

Кыргыз Республикасынын
Билим берүү жана илим министринин

« »

, № _____
буйругу менен
БЕКИТИЛДИ

**ЖОГОРКУ КЕСИПТИК БИЛИМ БЕРҮҮНҮН
МАМЛЕКЕТТИК БИЛИМ БЕРҮҮ СТАНДАРТЫ**

БАГЫТЫ: 580 600 Логистика

Квалификациясы: Бакалавр

Бишкек 2020-жыл

Ушул 580 600 Логистика багыты боюнча жогорку кесиптик билим берүүнүн Мамлекеттик билим берүү стандарты - базалык жож И. Раззаков атындагы Кыргыз мамлекеттик техникалык университетинин билим берүүнүн техника жана технологиялар тармагы боюнча Окуу-усулдук бирикмесинде иштелип чыкты.

ОУБнын төрагасы

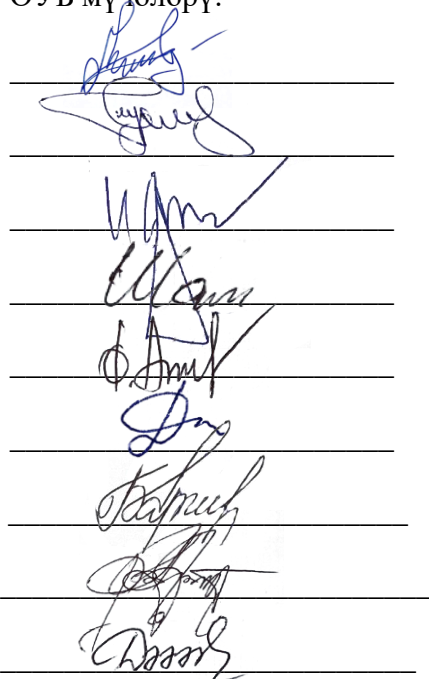
М.К.Чыныбаев

ОУБ № 9 «Логистика»
Секциянын жетекчиси

А.С.Уметалиев

ОУБ мүчөлөрү:

Кыдыков А.А.

Шабданалиев Т.М.

Омуралиев У.К.

Шамыралиев А.

Атавалиев Ф.З

Давлятов У.Р.

Бариев Ы.Ж.

Муканов Т.А.

Даниярова Б.Ж.